

”Mitä jos päiväkodissanne olisi oma muskari?”

Pohdintaa muskarin mahdollisuuksista päiväkodissa esimerkkinä Tam-
melan alueen päiväkodit

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Musiikki- ja draamainstituutti
Musiikkipedagogi
Varhaisiän musiikkikasvatus
Opinnäytetyö
Kevät 2011
Katriina Puhtila

Lahden ammattikorkeakoulu
Musiikin koulutusohjelma

PUHTILA, KATRIINA

”Mitä jos päiväkodissanne olisi oma muskari?”

Pohdintaa muskarin mahdollisuuksista päiväkodissa esimerkkinä Tammelan alueen päiväkodit

Varhaisiän musiikkikasvatuksen opinnäytetyö, 31 sivua, 3 liitesivua

Kevät 2011

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli pohtia muskaritoiminnan yhdistämistä osaksi tavallisen päiväkodin arkea. Kartoitin tällaisen toiminnan edellytyksiä ja siihen liittyviä toiveita keräämällä kyselyaineiston eräistä Tammelan alueen päiväkodeista.

Pyrin selvittämään lasten vanhempien tietoisuutta musiikin harrastamisen mahdollisuuksista ja päiväkodeissa työssä olevien henkilöiden ajatuksia tällaisesta toiminnasta. Täydensin syntynyttä kuvaa haastatteleamalla ammattikorkeakoulun musiikkialan opiskelijaa, joka oli työskennellyt päiväkodeissa muskariopettajana.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että kiinnostusta tällaiseen toimintaan on sekä vanhemmilla että päiväkotien hoitohenkilökunnalla. Tällaisesta toiminnasta ei kuitenkaan ole saatavilla tarpeeksi tietoa. Toimintaan sopivat tilat ja soittimet kuitenkin löytyivät monista päiväkodeista, ja hoitohenkilökunta asennoitui ajatukseen musiikkitoiminnan lisäämisestä myönteisesti. Myös ajankohtainen kirjallisuus musiikin merkityksestä lapsen kehityksen ja hyvinvoinnin tukena perustelee tällaisen toiminnan tärkeyttä. Kysymys on vain siitä, miten se käytännössä organisoitaisiin.

Avainsanat: musiikin varhaiskasvatus, varhaiskasvatus, musiikki, päiväkotit

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Music

PUHTILA, KATRIINA

“What if your kindergarten had its own
music playschool?”

Case study: Music playschool’s possibili-
ties in kindergarten.

Bachelor’s Thesis in pre-school music education, 31 pages, 3 appendice

Spring 2011

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to determine the possibilities for a music playschool in kindergartens in Tammela. In addition, I try to discover what the children’s parents know about possibilities for musical activity in the municipality of Tammela and in the city Forssa and its vicinity. In this work, I also deal with the ideas and opinions of the kindergarten’s staff and the role of music in kindergartens in general.

In the theory part of this work, which is based on the source literature, I discuss what music is and how children feel about it? The actual research material I have collected via questionnaires from parents of the children and staff in the kindergarten. I also interview an adult education student in our school who had a music playschool group in kindergarten.

The results of this research show that music has an important place in children’s parents’ and kindergarten employees’ minds. Interest in having a music playschool in their own kindergarten was found among the children’s parents and the kindergarten’s employees. A kindergarten’s own music playschool will surely be one form of musical activity for small children which will grow in popularity in the coming years.

Key words: early childhood music education, early childhood education, music, kindergarten

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	LAPSI JA MUSIIKKI	2
2.1	Mitä musiikki on?	2
2.2	Musiikin merkitys	2
2.2.1	Musiikki ennen syntymää	2
2.2.2	Vauvat ja musiikki	3
2.2.3	Musiikki vauvaiän jälkeen	4
2.3	Taiteen ja kulttuurin merkitys päiväkotikäiselle lapselle	6
3	VARHAISKASVATUS	8
3.1	Varhaiskasvatuksen tavoitteet	8
3.2	Musiikkileikkikoulun tavoitteet	9
3.3	Musiikkikasvatuksellinen kokeilu Hyvinkään päiväkodissa 1970–80-luvuilla	10
4	TUTKIMUKSEN TAUSTAA	12
4.1	Päiväkotien valinta	12
4.2	Miksi viedä muskareita päiväkoteihin?	13
4.3	Musiikki Tammelan päiväkodin esiopetus suunnitelmassa	15
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	16
5.1	Tutkimuskysymykset	16
5.2	Tutkimusmenetelmät	16
5.2.1	Kyselytutkimus	16
5.2.2	Haastattelu	17
5.3	Aineistojen käsittely ja analysointi	17
6	TUTKIMUKSEN TULOKSET	18
6.1	Kysely lasten vanhemmille	18
6.1.1	Vanhempien tietoisuus lasten mahdollisuuksista harrastaa musiikkia	18
6.1.2	Vanhempien toiveet	18
6.1.3	Lasten suhde musiikkileikkikouluun	19
6.1.4	Toiminnan hinnoittelu	20

6.1.5	Kiinnostus ulkopuolisen ohjaajan vetämään musiikkitoimintaan	20
6.2	Päiväkodin henkilökunnan ajatuksia	21
6.3	Haastattelututkimus	22
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTAA	25
	LÄHTEET	30
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Olin kaksi vuotta sitten tekemässä työharjoitteluani entisen kotikuntani Tammelan päiväkodissa. Siellä henkilökunta oli innostunut ottamaan vastaan uusia ideoita musiikkitoiminnasta lasten kanssa. Keskustelinkin erään henkilökuntaan kuuluvan lastentarhanopettajan kanssa siitä, voisiko muskaritoimintaa järjestää päiväkodeissa. Hän oli aiheesta kiinnostunut ja kehotti miettimään, voisiko se olla jopa mahdollinen opinnäytetyöni aihe. Siihen aikaan en ollut kuullut, että muskaritoimintaa olisi järjestetty päiväkodeissa, joten jäin miettimään, mitä etuja tällaisesta toiminnasta olisi. Omaa työllistymistäni ajatellen mietin, miten paljon vanhemmat yleensä tietävät Forssan kaupungin- sekä Tammelan kunnan harrastusmahdollisuuksista musiikin suhteen.

Tein haastattelututkimuksen lasten vanhemmille sekä päiväkodin työntekijöille Tammelassa. Halusin selvittää heidän toiveitaan musiikkitoiminnasta sekä saada käsityksen siitä, mitä musiikin harrastamisen mahdollisuuksia heillä oli tiedossa. Haastattelin myös varhaisiänmusiikkikasvatusta opiskelevaa aikuisopiskelijaa, joka vetää muskariryhmiä päiväkodissa. Häneltä sain käytännön tietoa siitä, miten muskaritoiminnan ja päiväkodin arjen yhdistäminen käytännössä onnistuu.

Opinnäytetyöni aihe on käytännöllinen, mutta työn tekeminen johti minut pohtimaan myös musiikkikasvatukseen liittyviä ajatuksia. Aloin miettiä muun muassa sitä, mitä musiikki merkitsee lapselle sekä miten lapset kokevat musiikin. Tämä aihe on ajankohtainen siitä syystä, että lapsia ja lastenkulttuuria arvostetaan ja tuodaan esille yhä enemmän. Samalla lapsista ja lapsiperheistä muodostuu kulttuuritarjonnan varteenotettava kohderyhmä. Tämä kysymys taas liittyy meidän musiikin varhaiskasvattajien työllistymiseen, koska työllämme vaikutamme lapsen varhaisiin musiikkikokemuksiin.

2 LAPSI JA MUSIIKKI

Tämä on melkein kuin leikkiä!

(5-vuotias tyttö kantelemuskarin opetustuokiossa)

2.1 Mitä musiikki on?

Jos sinua pyydetäisiin selittämään, mitä musiikki on, sellaiselle ihmiselle, joka ei ole musiikista kuullutkaan, mitä sanoisit? Tällaista tilannetta tuskin koskaan tulee, koska kaikilla meillä on jonkinlainen kuva siitä, mitä musiikki on, kulttuureista riippumatta. Ääniä, sanoja, tunnetta, itsensä ilmaisua, soittimia... Kuvauksia saisi varmasti yhtä monta kuin on selittäjiä. WSOY:n Ison sivistyssanakirjan (2005, 218) mukaan musiikki määritellään seuraavasti: ”Säveltaide, laulaen tai soittimien avulla synnytetty äänten jäsentynyt kokonaisuus, joka on oma, itsenäinen taiteenlaji; yl. yksikkönä ovat kokonaishahmoiset sävellykset eli musiikkikappaleet mutta myös viihde- tai taustamusiikki.” Musiikin kokemukset eivät ole vangittavissa tai pysäytettävissä tarkasteltaviksi, kuten monet muut taiteelliset tuotteet. Musiikilla onkin merkityksensä vain silloin, kun sillä on kokijansa. (Hongisto-Åberg, Linderberg-Piironen & Mäkinen 2001, 22.) Ihmiset kokevat musiikin eri tavoin. Toiselle se on yhdentekevää, kun joku taas sanoo, ettei voisi elää ilman musiikkia. Monelle musiikki taas on tärkeä työväline siinä kuin kompassi suunnistajalle.

2.2 Musiikin merkitys

2.2.1 Musiikki ennen syntymää

Sikiö on vanhemmilleen elävä yksilö jo elämän alkamisesta asti. Enää sikiötä ei pidetä pelkkänä vieraana möykkynä, koska ultraäänen käyttö ja muut sikiön kuvantamismenetelmät mahdollistavat tutustumisen tuntemattomaan. Ultraäänikokeissa on todettu, että sikiö voi reagoida ääniin jo 16. raskausviikosta lähtien, vaikka sikiön korvat valmistuvat vasta noin 24 viikon iässä. (Heikkinen 2006.) Sikiö reagoi

säpsähdyksellä korkeisiin ja teräviin ääniin. Viikolla 28. sikiö reagoi näihin ääniin joka kerran. Raskauden viimeisinä kuukausina kohdussa kasvava vauva on kuunteleva vauva. (Morris 1998, 38.) Monet tutkimukset ovat antaneet tietoa siitä, miten musiikin kuunteleminen raskausaikana edesauttaa lapsen kehitystä. Leppäsen mukaan kaikenlainen musiikin harrastaminen onkin yleistynyt raskaana olevien naisten elämässä. Odottaville äideille löytyy nykyään muun muassa masuvauvamuskareita. Musiikki on tärkeä kommunikoimisen väline syntymättömän lapsen kanssa. (Leppänen 2010, 36–37.)

2.2.2 Vauvat ja musiikki

Kun vauva syntyy, hän kohtaa vieraan, kylmän ja kovaäänisen maailman. Äidin kohdussa on ollut tuttua ja turvallista. Synnytyksen jälkeen alkaa totutteleminen elämään kohdun ulkopuolella. Leppäsen mukaan lapselle on kuitenkin rakentunut kohdussa ollessa äänimaailma, joka toimii siltana syntymän yli. Se tuo juuri sitä turvallisuutta, jota vauva kaipaa. (Leppänen 2010, 49–50.) Vauvalle ei ole merkitystä sillä, mitä hänelle sanotaan, vaan nimenomaan sillä, miten sanotaan. Vauva aistii äänen korkeudet, sävyt ja voimakkuudet. Ei olekaan uutta, että vauvoille puhutaan, tai kuten jotkut sanovat, lässytetään, puheääntä korkeammalta. Vauvan kuulo on siellä tarkimmillaan. (Sinkkonen 2003, 114.) Vauvalle on tärkeää, että hän kokee olevansa hyväksytty ja rakastettu, että äiti ja isä viihtyvät hänen seurassaan. (Alho, Hautasalo & Perkiö 2000, 20). Tätä tunnetta voi vahvistaa esimerkiksi perushoitotilanteissa, joissa voi laulaa ja loruilla vauvan kanssa. Vaipanvaihtoon voi olla oma laulu, pukemiseen oma ja niin edelleen. Näin tilanne tehdään vauvalle tutuksi ja turvalliseksi.

Huotilaisen mukaan vauva nauttii eniten tutuista ihmisäänistä, joten vauvalle ei voi puhua ja leperellä liikaa. Jo vastasyntynyt pystyy tunnistamaan puheäänien perusteella sellaiset henkilöt, jotka ovat puhuneet äidille jatkuvasti loppuraskauden aikana. Tämä liittyy vauvan yhteisöön. Vauva tunnistaa omansa ja suosii heidän äänensä kuulemista. (Huotilainen 2004, 15.) Monelle päivän tärkein rauhoittumisen hetki pienten lasten kanssa liittyy laulamiseen. Kehtolaulut, tutut ja perinteiset sekä omat

hyräilyt lapselle ovat tärkeitä tässä kiireisessä maailmassa. Hetken pysähdys oman lapsen kanssa saattaa toimia jopa päivän pelastajana (Kaasinen 2008, 46). Itselläni ei ole lapsia, mutta minulla on nuorempia sisaruksia. Joskus minun piti mennä nukkuttamaan pikkuista, joka vain pyöri sängyssään. Olin itsekin nuori, vasta alakoululainen, mutta aloin laulaa jotakin mieleen tullutta sävelmää. Kun sisarus lopulta nukahti, jatkoin laulamista. Ehkä syy oli se, että viihdytin itseäni katsellen nukkuvaa sisarusta, tai sitten se hetki rauhoitti minuakin. Jos jo lapsi kokee näin vahvoja tunteita, voin vain kuvitella vanhempien tunteet, kun he laulavat omalle lapselleen. Kehtolaulu onkin hyvä keino rauhoittaa sekä itseään että lasta. Lapsi on herkkä ja aistii vanhempansa tunnelman äänestä, joten jos vanhempi on rauhallinen ja rentoutunut, lapsikin rauhoittuu paremmin. (Kaasinen 2008, 46–53.) Yhteiset iltarituaalit ovat keino vahvistaa äidin (tai isän) ja vauvan kiinteää suhdetta. Vauvan toivottu reaktio, esimerkiksi nukahtaminen äidin lauluun, todistaa äidin laulun tai puheen olevan hyvä keino toimia lapsen hyvinvoinnin edistämisen välineenä. (Huutilainen 2004, 16.)

2.2.3 Musiikki vauvaiän jälkeen

Lapsia on kautta aikojen kasvatettu musiikin keskellä. Ei ole sen enempää ajateltu, osataanko esimerkiksi laulaa oikein, vaan laulaminen on ollut tärkeä side lasten ja vanhempien välillä. Musiikin avulla on siirretty perinteisiä suomalaisia lastenlauluja sukupolvelta toiselle, ja tätä perinnettä kaikkien tulisi mielestäni edistää ja vaalia. Nykyään ei ole enää itsestään selvää, että äidit laulavat lapsilleen. Monesti kuulee lausahduksen ”En laula, koska en osaa.” Kuitenkin omien vanhempien, varsinkin äidin ääni, on lapselle se kaikista rakkain ääni. Nykyinen mediakulttuuri saattaa vääristää käsitystä oman tavallisen lauluäänen ainutlaatuisuudesta. Oma luontaista instrumenttia saatetaan arastella, eikä sen käyttö ole välttämättä enää luontevaa (Ollanranta & Simojoki, 1989, 120). Varsinkin tuttujen laulujen ja lorujen toistaminen tietyissä tilanteissa tuo lapsille turvallisuutta. Turvallisuus taas luo pohjaa lasten terveille kasvulle ja kehitykselle. Yhteisen laulamisen ei tarvitse olla monimutkaista eikä erityisen suunniteltua. Se mikä tuntuu itsestä hyvältä, tuntuu varmasti

lapsestakin. Palautteen saa heti, kun lapsen kasvoille kirkastuu hymy, joka kertoo, että tämän muistan ja tästä minä pidän.

Musiikin tulisi olla vapaasti kaikkien ulottuvilla, ei pelkästään lahjakkaiden yksinoikeus. Musiikilla on monia terapeutisia vaikutuksia, ja se vaikuttaa myönteisesti lapsen tunne-elämän tasapuoliseen kehitykseen. Nykyisessä kulttuurissa korostetaan lahjakkuuksia erilaisten kykyohjelmien välityksellä, joten oma laulutaito voi olla jollekulle kompastuksen aihe miettiessä yhteistä harrastusta lapsen kanssa. Itse haluan kannustaa kaikkia kokeilemaan ja etsimään sitä keinoa, jolla voisi nauttia yhdessä oman lapsensa kasvusta ja kehityksestä, oli yhteinen ajanviettotapa sitten mikä vain, koska kaikki yhdessä vietetty aika on tärkeää. Lapset kasvavat nopeasti, joten varhaisista kasvun vuosista kannattaa varmasti nauttia täydestä sydämestään.

Kertaaminen on opintojen äiti, kuuluu vanha sanonta. Tämä pätee myös musiikin tekemisessä lasten kanssa. Lapsi ajattelee eri tavalla kuin aikuinen, me tarvitsemme uutta tekemistä nopeassa tahdissa. Lapset kuitenkin nauttivat juuri toistamisesta, tutuista asioista. Ennen vanhaan ei ollut paljon lauluja ja loruja – säkeet olivat yksinkertaisia, mutta niitten tuoma hyvänolon tunne muistettiin vielä aikuisenakin. Samat lorut ja laulut yhdistettyinä tuttuihin tilanteisiin tuovat turvallisuutta. Lapsi nauttii eniten tuttuna toistuvasta päivärytmistä ja siitä, että asiat tehdään samalla tavalla. Musiikkia lasten kanssa tulisikin tehdä lasten ehdoilla. Vanhemmat ja kasvattajat saavat osansa siitä riemusta, jota lapset kokevat, kun tuntevat osaavansa. (Ollanranta & Simojoki, 1989, 121.)

Ollanranta ja Simojoki ovat korostaneet, että musiikin merkityksestä puhuttaessa ei voi sivuuttaa kuuntelemisen tärkeyttä, kuunteleminen kun ei ole enää nykyään itsestään selvää. Kuuntelemisella on monta merkitystä. Kuulemme jatkuvasti ympärillämme olevia ääniä, mutta emme kuitenkaan kuuntele niitä aktiivisesti. Kuitenkin kuuleminen ja kuunteleminen ovat eri asioita. Nykyään korostuu kuuntelemisen tärkeys, koska väestöstä suurin osa asuu kaupungeissa, joissa ei ole hiljaista hetkeä. Moni kaipaakin elämäänsä rauhaa ja kiireettömyyttä. Juuri rauhaan liitetään myös hiljaisuus. Jos aikuiset kaipaavat tällaista ympäristöä, entä sitten lapset? He eivät osaa kaivata sitä, mitä heille ei tarjota. Siksi tulisikin huolehtia siitä, ettei tule

kuuroksi hiljaisuudelle. Rauhallisessa ilmapiirissä lapsi oppii kuuntelemaan ympäristöönsä, nauttimaan omista aisteistaan. Lapset eivät pieninä tarvitse koneitten tuottamaa ääntä, vaan nimenomaan heitä hoitavien aikuisten omaa laulua ja puhetta. Haastetta riittääkin kasvattajille siinä, että opitaan kuuntelemaan jopa hiljaisuutta. (Ollanranta & Simojoki 1989, 122.)

2.3 Taiteen ja kulttuurin merkitys päiväkotikäiselle lapselle

Ruokosen, Rusanen ja Välimäen mukaan musiikkikasvatuksen tärkeä tehtävä on oman perinteen sekä kulttuurin välittäminen lapsille. Musiikki on luonnollinen ja elämyksellinen tie lapsen maailmankuvan avartamiseen. Se toimii myös välineenä eri kulttureihin tutustumiseen, lähtökohtanaan lapsen lähipiiriin kuuluvat etniset kulttuurit ja niiden musiikki. (Ruokonen, Rusanen & Välimäki 2009, 28.) Musiikki on väline tutustuttaa lasta häntä ympäröivään omaan kulttuuriin. Musiikki kietoutuu vahvasti kulttuurien eri ilmenemismuotoihin, kuten tansseihin, tarinoihin ja kuviin. Jo pienet lapset nauttivat musiikillisista kokemuksista konserttien tai muiden esitysten välityksellä. Musiikkikasvatuksen tärkeys korostuu myös siinä, että sen kautta kauden kehittyvät lapsessa olevat esteettiset taidot ja kyky tehdä esteettisiä valintoja. (Ruokonen ym. 2009, 27.) Lapsi oppii kokemastaan. Lopulta lapsi osaa itse sanoa, miksi esimerkiksi toinen konsertti oli parempi kuin jokin toinen. Musiikki on lapselle keino jäsentää muuta maailmaa, ja toisaalta se antaa musiikillista identiteettiä omaan kulttuuriin. (Ruokonen ym. 2009, 28.) Lasten kokemuspäiriä voikin laajentaa tekemällä tutustumismatkan muiden maiden kulttuuriin, ja mikä olisikaan siihen parempi tie kuin musiikki.

Konserttikokemukset muodostavat lisän myös päiväkotien omalle musiikkikasvatukselle. Elävä musiikki opastaa lasta eläytymään erilaisiin musiikin lajeihin, ja ne ovat tie taidenautintoihin. (Ruokonen ym. 2009, 27.) Yksi hyvä keino tutustuttaa lapsia musiikin lajeihin on musiikkimaalaus. Annetaan lapsille aikaa kuunnella, eläytyä ja kokea musiikki värien ja muotojen kautta. Tähän voi valita erilaisia musiikkinäytteitä taidemusiikista kevyeen musiikkiin. Lapsille tulisikin tarjota erilaisia musiikkikokemuksia, ei pelkästään lapsille suunnattua musiikkia. Kuunneltavaksi kap-

paleeksi voisi valita esimerkiksi jonkin klassisen musiikin kappaleen. Lapset saavat rauhassa keskittyä kuuntelemiseen ja lähteä maalaamaan tai piirtämään omassa tahdissaan. Kun kuunnellusta kappaleesta on tehty maalaukset, voidaan yhdessä lasten kanssa keskustella siitä, mitä ajatuksia musiikki heissä herätti. Näin lapset saavat jakaa kokemiaan tunteita yhdessä tutun aikuisen kanssa.

Kun puhutaan lastenkulttuurista, se on usein aikuisten tuottamaa. Lapsille suunnatut teatteriesitykset ovat usein aikuisten tekemiä ja näyttelemiä, lasten laulut ovat aikuisten tekemiä ja lastenkirjat ovat käytännössä aikuisten kirjoittamia. Yksi syy tähän on se, ettei lapsilla ole keinoja ja välineitä tallentaa sekä dokumentoida omia tuotoksiaan. (Karsslon 2006.) Lapset kuitenkin tuottavat omaa kulttuuriaan leikkien, pelien sekä omien musiikillisten ja taiteellisten kokeilujensa avulla. Onneksi lapset eivät aina jää sivuun kulttuuritoiminnasta, vaan heidän kanssaan tehdään projekteja, joissa lapset saavat osallistua aikuisten ohjauksessa. Yksi hieno esimerkki tällaisesta on Hei me sävelletään- toiminta, joka on Sinfonia Lahden lapsille tarjoamaa musiikkikasvatusta. Siinä lapset valmistavat pienen esityksen yhdessä orkesterin muusikoiden kanssa.

Lapset eivät kuitenkaan ota mitä tahansa heille suunnattua kulttuuria avosylin vastaan. Tunnettu lausahdus onkin, että totuus tulee lasten suusta. Jos heitä ei kiinnosta esimerkiksi nukketatteriesitys tai lasten konsertti, sen kyllä kuulee huokauksina ja kysymyksinä ”Koska tää loppuu?”. Lapsiryhmät saattavat olla yllättävänkin vaateliaita sen suhteen, mitä ottavat vastaan. Jos kohderyhmänä ovat eri-ikäiset lapset, kuten esimerkiksi 4–8-vuotiaat, on toiminnan järjestäjä todellisen haasteen edessä.

3 VARHAISKASVATUS

3.1 Varhaiskasvatuksen tavoitteet

Varhaiskasvatusta ohjaa valtakunnallinen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005, 7), jossa keskeisenä tavoitteena on lasten kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sen tavoitteena on myös edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteuttamista Suomessa. Asiakirjassa korostetaan lisäksi kasvattajan tehtäviä, muun muassa lasten ohjaamista tavoitteitten saavuttamiseen, sekä lasten tuotosten dokumentointia (emt., 2005, 24.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos määrittelee varhaiskasvatuksen pienten lasten eri elämäntilanteissa tapahtuvaksi kasvatukselliseksi vuorovaikutukseksi. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Lisäksi se merkitsee yhteistyötä ammattilaisten ja perheiden välillä. Laadukas varhaiskasvatus on hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus, ottaen kuitenkin huomioon lapset heidän omista lähtökohdistaan. Lasten omaehtoisella leikillä on siinä keskeinen merkitys. Hyvinvoiva lapsi on aktiivinen, kiinnostunut ympäristöstään sekä kokee olevansa arvostettu ja rakastettu. Tärkeää on lisäksi se, että lapselle kehittyy hyvä itsetunto. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11). Lapsille halutaan mahdollistaa hyvä pohja alkavaan elämään. Se on aina vain haastavampi tehtävä, kun ympäristö ja olosuhteet muuttuvat jatkuvasti vaativampaan suuntaan.

On tärkeää ymmärtää, että kulttuuri muokkaa kasvatuksen ihanteita; kasvatamme lapsia siihen, mitkä ovat meille tärkeitä arvoja. Kasvatuksellisilla valinnoillamme muutamme maailmaa ja kehitämme entistä parempaa yhteiskuntaa. Lasten tulisi antaa olla lapsia tarjoten heille tukea ja rakkautta sekä turvallisen ympäristön kasvamiseen kohti aikuisuutta.

Varhaiskasvatussuunnitelmassa korostetaan taiteellista kokemista ja ilmaisemista, jotka ovat lapselle merkityksellisiä taiteellisia kokemuksia. Nämä taiteelliset perus-

kokemukset syntyvät muun muassa musiikillisen, kuvallisen ja lasten kirjallisuutta vaalivan ympäristön kautta. Taide eri muodossaan luo ja antaa lapselle oppimisen iloa sekä eri aistialueiden kokemusten yhdistelmiä. Lapsella on mahdollisuus olla mielikuvitusmaailmassa, jossa hetken aikaa kaikki on leikisti totta. (Varhaiskasvatusuunnitelman perusteet 2005, 23.)

Lapsi nauttii taiteen tekemisestä yksin sekä yhdessä. Luovassa yhteistoiminnassa, esimerkiksi yhteismusisoinnissa, sosiaalisen viestinnän välineet ovat moniaistisessa yhteistyössä kehittäen laaja-alaisesti lapsen vuorovaikutustaitoja (Ruokonen ym. 2009, 28). Lapsen kulttuurinen asenne myöhemmässä elämässä on vahvasti sidoksissa varhaislapsuudessa saatuun peruskokemuksiin. Lapselle tulisikin antaa vapaasti tilaa ja aikaa sekä mahdollisuus toimia monipuolisesti taiteen eri alueilla. Dokumentointi ja lasten tuotosten esittely on yksi osa taidekasvatusta. Lasten toimintaympäristössä tulisikin olla virikkeitä, koska ympäristön esteettisyys sellaisenaan voi olla lapselle taide-elämys. (Varhaiskasvatusuunnitelman perusteet 2005, 24.) Kirjastossa vieraillessani olen huomannut, miten siellä on yhdessä vitriinissä vaihtuvia näyttelyjä lapsille tärkeistä esineistä. Ne saattavat olla leluja tai koriste-esineitä, mutta mikä tärkeintä, ne ovat lasten omia ja lapset saavat olla mukana rakentamassa näyttelyitä. Lapselle on tärkeää tuntea kuuluvansa yhteisöön, jossa elää. Siksi kasvattajien tulisi huomioida lapset myös yksilöinä antaen heille mahdollisuuksia osallistua yhteiseen toimintaan omilla ehdoillaan sekä antaen kokemuksia siitä, että he ovat tärkeitä ja heitä kuunnellaan.

3.2 Musiikkileikkikoulun tavoitteet

Musiikkileikkikoulun tavoitteet ovat yhtenevät varhaiskasvatuksen tavoitteiden kanssa. Opetuksen perustana on lapsen luontaisen uteliaisuuden herättely uusiin asioihin, tässä tapauksessa musiikkiin. Tavoitteena on elinikäisen musiikkisuhteen kehittäminen ja sen vaaliminen. Parhaimmillaan se tapahtuu pätevästä opettajasta johdolla leikinomaisesti. Vuorovaikutuksella on tässä keskeinen sija. Koska opetus tapahtuu ryhmässä ja nuorimmat muskarilaiset ovat usein vasta muutaman kuukau-

den ikäisiä vauvoja, monipuolista vuorovaikutusta syntyy luonnostaan. Musiikkileikkikoulutoiminta tukee lapsen kokonaisvaltaista kehitystä kannustaen lasta yhdessä tekemiseen ja sen lisäksi itsenäiseen ajatteluun. Tärkeää on antaa elämyksiä lapsille sekä perheryhmissä myös vanhemmille hyvin suunnitelluilla musiikkituokioilla. (Varhaisiän musiikkikasvattajat ry:n verkkosivut.) Musiikkikasvattajan työ on usein pitkäjänteistä ja tavoitteellista. Sama opettaja saattaa olla lapsen musiikillisen kasvun ohjaajana vauvasta kouluikään. Tärkeää ei ole korkeatasoisen taiteen tekeminen, vaan kyse on ennemminkin lapsen koko persoonallisen kasvun ohjaamisesta. Opettajan työvälineenä on hänen persoonansa, arvomaailmansa ja musiikillinen minäkuvansa. (Vamo ry:n esite 2011.)

3.3 Musiikkikasvatuksellinen kokeilu Hyvinkään päiväkodissa 1970–1980-luvuilla

Hyvinkäällä on tehty 1970–80-luvuilla Mannerheimin lastensuojeluliiton kokeilu ”Päiväkoti kunnan kulttuuritoiminnassa” (Krokfors 2010, 154.) Systemaattisen musiikkikasvatuksen harvinaisuus sekä yksityiskohtaisten opetussuunnitelmien ja tavoitteiden puuttuminen olivat kehitystyön taustalla, samoin päiväkotien henkilökunnan eritasoinen, useimmiten puutteellinen koulutus. (Teräslahti 2005, 11, Kuosmasen 1982 mukaan). Musiikinopettajat Maisa Krokfors ja Inkeri Simola-Isaksson toimivat kokeilussa asiantuntijoina. Siihen osallistui kokeilupäiväkodin kaikkien ryhmien henkilökunta ja yhteensä 88 lasta, jotka olivat iältään 0–6-vuotiaita. Välineistön hankinta ja suunnitelmien laatiminen sekä suur- että pienryhmiä varten olivat keskeisimpiä toimia. Musiikkitoiminnan sisällöksi määriteltiin lasten ja aikuisten laulaminen ja soittaminen, musiikin kuuntelu, liikunta, luova toiminta ja musiikin peruskäsitteiden opettaminen. Krokforsin ja Simola-Isakssonin asiantunteva tuki suuntautui henkilökunnan käytännönläheiseen opastamiseen. (Emt., 2005, 11–12). Kokeilun vaikutukset olivat myönteisiä, esimerkiksi pienryhmissä toimiminen lisäsi lasten itseluottamusta, keskittymiskykyä ja musiikkitietoa (Emt., 2005, 12).

Ajatus musiikkikasvatuksen lisäämisestä päiväkoteihin on siis ollut musiikkikasvattajien mielessä jo 1970-luvulta asti. Jos päiväkodit on silloin koettu tärkeäksi alu-

eeksi musiikkikasvatukselle, päiväkotien pitäisi nyt 2000-luvulla olla varmasti yhtä tärkeällä sijalla.

4 TUTKIMUKSEN TAUSTAA

4.1 Päiväkotien valinta

Opinnäytetyön aiheen selkiytyessä itselleni oli luonnollista kysyä Tammelan päiväkotien halukkuutta osallistua kyselytutkimukseeni. Olenhan asunut melkein koko ikäni Tammelan kunnassa, ja varsinainen idea opinnäytetyöhöni syntyi juuri työharjoittelussa päiväkodissa. Kun keväällä 2010 kysyin Tammelan päiväkotien johtajalta, olisiko heillä kiinnostusta osallistua tutkimukseeni, ilokseni vastaus oli myöntävä. Toimitin kyselylomakkeet neljään päiväkotiryhmään. Käsittelen opinnäytetyössäni tämän kyselyn tuloksia sekä lasten vanhempien että päiväkotien henkilökunnan osalta. Yksityisyyden suojaamiseksi käsittelen vastaukset nimettöminä.

Itse en ole ollut lapsena musiikkileikkikoulussa, mutta kävin vuosia Forssan musiikkiopistossa ensin pianotunneilla ja myöhemmin sen lisäksi laulutunneilla. Muistan harvoin jutelleeni sellaisen henkilön kanssa, jonka lapset tai pienemmät sisarukset olisivat olleet muskarissa. Yllätyin toden teolla, kun yksi hyvä ystäväni sanoi käyneensä lapsena Forssassa muskarissa ja pitäneensä siitä kovasti. En tiennyt muskarimaailmasta oikeastaan mitään ennen kuin lähdin itse opiskelemaan alaa. Kaikista näistä seikoista muodostui yhtälö, jota halusin lähteä ratkaisemaan. Lähtökohtana oli selvittää, kiinnostaisiko vanhempia päiväkotiin vietävä musiikkitoiminta. Tämän lisäksi halusin selvittää sitä, kuinka tietoisia vanhemmat ovat musiikin harrastamisen mahdollisuuksista Forssan kaupungin ja Tammelan kunnan alueella sekä löytyisikö vanhemmilta kiinnostusta tällaiseen toimintaan.

4.2 Miksi viedä muskareita päiväkoteihin?

Eräs piirre yhdistää nykyajan ihmisiä ehkä enemmän kuin mikään muu: kiire. Arki on tasapainottelua kiireen ja ehtimisen välillä. Lapset elävät vanhempien mukana tätä kiireistä aikaa, joten jo pienillä aikaa säästävillä toimilla voi rauhoittaa kiireistä elämänrytmiä. Yksi keino voisi olla päiväkodissa harrastamisen mahdollisuus. Iso osa lapsista on nykyään päivähoidossa; päiväkotia kuuluu lasten arkeen siinä missä vanhempien työnteko. Joillain paikkakunnilla on jo järjestetty mahdollisuus käydä muskarissa päiväkotipäivän aikana. Tästä on monenlaista hyötyä, muun muassa se, että pitkän hoitopäivän jälkeen lapset saavat mennä suoraan kotiin vanhempiensa kanssa. Vanhempien aikaa säästyy, kun lapsi voi harrastaa jo päiväkodissa.

Kun musiikinopetusta on kokeiltu joissain päiväkodeissa, vanhemmat ovat olleet sitä mieltä, että se asettaa lapset eriarvoiseen asemaan, ja toiminta on jouduttu lopettamaan. Päiväkodit ovat yleensä kuntien tuottama palvelu, joten ajatellaan, että kaikilla tulisi olla samat mahdollisuudet osallistua niissä järjestettyyn toimintaan. Mielestäni tällainen päiväkodin oma harrastustoiminta ei kuitenkaan jaottele lapsia, saavathan vanhemmat nytkin vapaasti valita, hakeutuvatko juuri esimerkiksi musiikkiharrastuksen pariin. Mutta jos puhutaan ylimääräisen kulttuuritoiminnan järjestämisestä päiväkotiin, luonnollista on pohtia sitäkin, kuka toiminnan maksaa. Joidenkin päiväkotien muskari kuuluu musiikkiopistotoiminnan piiriin, joten ilmoittautumiskäytännöt ja maksut ovat samanlaiset kuin musiikkiopiston muskareissa. Useimmiten musiikkitoiminnan vetäjänä toimii kuitenkin yksityinen henkilö. Onpa maksajana sitten kunta tai lasten vanhemmat, mielestäni kokeilemisen mahdollisuus tulisi tarjota mahdollisimman monelle.

Päiväkodeissa on muitakin etuja toiminnan järjestämiselle. Usein niissä on hyvät tilat, jotka ovat osan päivää tyhjinä. Usein musiikkitoiminta päiväkodeissa onkin järjestetty jo aamupäivään, jolloin lapset ovat vireämpiä ja jaksavat keskittyä paremmin kuin pitkän hoitopäivän jälkeen. Tarvitaan kuitenkin lisää tietoa siitä, miksi päiväkoteihin voisi viedä vielä lisää musiikkitoimintaa. Verrattuna tavanomaiseen päiväkodin järjestämään musiikkitoimintaan muskaritoiminta on osittain erilaista. Esimerkiksi ryhmiä pyritään muodostamaan siten, että ikäjakauma olisi mahdolli-

simman pieni, koska näin musiikillisiin tavoitteisiin voi kiinnittää enemmän huomiota. Näin opettaja pystyy ottamaan huomioon lasten taidot ja rakentamaan tunnit niiden mukaan. Jokaiselle tunnille on oma tavoite, esimerkiksi yhden tunnin tavoite voisi olla uuteen lauluun tutustuminen. Tämän lisäksi tehdään tavoitteet koko vuodelle ryhmäkohtaisesti.

Toiminnan järjestämisessä on tärkeää ottaa huomioon päiväkotien henkilökunnan toiveet. Heillä on paras tieto siitä, miten ryhmäjako kannattaisi suorittaa sekä mihin aikaan päivästä toiminta kannattaisi sijoittaa. Henkilökunnalla on laaja osaaminen monelta eri alueelta sekä kokemusta lasten kanssa toimimisesta. Näin musiikkitoiminta ei muodostuisi erilliseksi osaksi päiväkodin arjesta, vaan se räätälöitäisiin päiväkodin tarpeisiin ja teemoihin sopivaksi. Yhteistyö tällä alueella onkin tärkeä lähtökohta toiminnan onnistumiselle. Musiikkitoiminta olisi sekä opetuksellisenä että kasvatuksellisenä osana päiväkodin arkea. (Chydenius & Hänninen 2009, 43.)

Koska esiopetussuunitelman tavoitteet ja sisällöt on määritelty valtakunnallisesti, myös musiikkikasvatuksen tavoitteet ovat liki yhtäpitävät joka puolella Suomea. Tämä ei välttämättä tarkoita silti sitä, että musiikkitoiminta olisi joka paikassa samanlaista. Joissain päiväkodeissa on enemmän musiikista kiinnostuneita kasvattajia kuin toisissa, joten musiikkikasvatuksen laatu vaihtelee. Monessa päiväkodissa ei ole ketään, joka osaisi säestää lauluja, joten niitä lauletaan joko ilman säestystä tai levyjen mukana. On paljon laadukasta levytettyä lasten musiikkia, mutta mahdollisuus kuulla aitoa musiikkia on mielestäni korvaamaton. Jos haluaa oppia säestämään yksinkertaisia lastenlauluja, siihen on mahdollisuus jo lyhytaikaisella opiskelulla. Muutamalla perussoinnulla pärjää pitkälle, ja usein omasta oppimisen riemusta sitä haluaa vielä jatkaa vähän pidemmälle. Tosin tämäkin vie oman aikansa, ja useimmilla päiväkodin työntekijöillä on perhettä ja monia muita harrastuksia, joten kaikilla ei ole aikaa ja mahdollisuuksia harjoitella säestystaitoja.

4.3 Musiikki Tammelan päiväkodin esiopetussuunnitelmassa

Päiväkotien esiopetussuunnitelman tavoitteet ja sisällöt pohjautuvat valtakunnallisiin perusteisiin. Tammelan päiväkodin esiopetussuunnitelma musiikin osalta on varsin kattava. Suunnitelmassa on korostettu sitä, että lapsi saisi onnistumisen ja ilon kokemuksia. Tämä onkin musiikin tekemisen lähtökohta. Kun lapsi nauttii toiminnasta ja saa onnistumisen kokemuksia, hän myös oppii. Esiopetuksessa painotetaan oppimista yhdessä toisten kanssa, pienten lasten kanssa toiminta toteutuu usein useimmiten juuri ryhmissä. (Tammelan kunnan esiopetussuunnitelma.) Musiikki on niin rikasta ja monipuolista, että aivan pientenkin lasten on mahdollista saada elämyksiä ja kokemuksia musiikin parissa.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tutkimuskysymykset

Tässä tutkimuksessa etsin vastausta siihen, olisiko Tammelan kunnan päiväkodeilla kiinnostusta ja mahdollisuuksia järjestää muskaria lapsille, sekä selvitin vanhempien mielenkiintoa koko musiikkitoimintaa kohtaan. Samalla kerään tutkimuksen kannalta hyödyllistä tietoa musiikin harrastamisen tilasta ja mahdollisuuksista Tammelan sekä Forssan alueella.

5.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimus toteutettiin Tammelassa neljässä päiväkotiryhmässä. Näissä tehtiin kyselytutkimus lasten vanhemmille (liite 1) sekä päiväkotien henkilökunnalle (liite 2).

Kyselytutkimuksen lisäksi haastattelin Lahden ammattikorkeakoulun musiikinalan aikuisopiskelijaa, jolla oli kokemusta muskarien pitämisestä päiväkodissa. Näin sain tietoa siitä, millaista toiminta käytännössä on ja mitä haasteita siihen sisältyy.

5.2.1 Kyselytutkimus

Suunnittelin kaksi kyselylomaketta. Toisen lomakkeen tein lasten vanhemmille ja toisen päiväkotien henkilökunnalle. Tärkein kysymys vanhemmille oli, olisivatko he kiinnostuneita mahdollisuudesta saada ulkopuolisen ohjaajan vetämää musiikkitoimintaa lapsille omassa päiväkodissa. Lisäksi kyselylomakkeessa kysyttiin, millaisista toimintamuodoista (yksityinen muskari, kunnan järjestämä toiminta, yksityis- ja ryhmäopetus, ja niin edelleen) he olivat kiinnostuneita. Oli tärkeää miettiä vanhemmille annettavan kyselylomakkeen kysymykset täsmällisiksi, jotta saisin mahdollisimman paljon tietoa tutkimuksen onnistumiseksi.

Päiväkotien henkilökunnalta kysyin, löytyisikö musiikkitoiminnalle tiloja ja välineitä, muun muassa soittimia. Lisäksi tiedustelin, olisiko heillä omia musiikkitoiveita tai toiveita ulkopuolisesta ohjaajasta.

Toimitin lomakkeet neljään päiväkotiryhmään Tammelassa. Vanhemmilla oli kolme viikkoa aikaa vastata kyselyyn. Annoin lomakkeita reilusti päiväkoteihin, koska en ollut varma vastaajien määrästä. Neljäkymmentä vanhempaa vastasi kyselyyn. Mukaan mahtui monen ikäisten lasten vanhempia, joten tulos oli varsin kattava. Päiväkotien henkilökunnan kyselylomakkeita sain takaisin kahdeksantoista kappaletta.

5.2.2 Haastattelu

Haastattelin Lahden ammattikorkeakoulun musiikinalan aikuisopiskelijaa, jolle päiväkodeissa tapahtuva musiikkitoiminta oli oman työn kautta tuttua. Lähetin hänelle etukäteen kysymykset (liite 3), joiden pohjalta häntä haastattelin. Haastattelutilanne kesti noin puoli tuntia, ja sain mielenkiintoista tietoa myös laatimieni kysymysten ulkopuolelta.

5.3 Aineistojen käsittely ja analysointi

Käsittelin vanhemmilta saamiani kyselylomakkeitten vastauksia yhtenä kokonaisuutena. Purin vastaukset numeerisesti yhdelle lomakkeelle ja erottelin niistä erikseen vapaamuotoiset kommentit. Henkilökunnan vastaukset kyselylomakkeista purin yksitellen ja vertasin niitä toisiinsa.

Haastatteluaineisto oli nauhoitettu sanelukoneella ja poltettu CD-levylle. Litteroin sen ja poimin olennaiset tiedot koostaen niistä kokonaiskuvan.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

6.1 Kysely lasten vanhemmille

6.1.1 Vanhempien tietoisuus lasten mahdollisuuksista harrastaa musiikkia

Kyselyyn vastasi 40 vanhempaa. Heistä 25 ei ollut tietoisia Forssan kaupungin tai Tammelan kunnan tarjoamista mahdollisuuksista harrastaa musiikkia. Vanhemmista 38 halusi lisää tietoa tarjotuista mahdollisuuksista. Kohta valmistuvana musiikinopettajana vastaukset kysymyksiin saivat minut hämmästyneeksi. Tammelassa ei toimi mitään musiikkikoulua tai opistoa, koska kyseessä on pieni kunta ja Forssa sijaitsee vain muutaman kilometrin päässä Tammelasta. Mutta joko tietoa ei todella ole saatavilla, tai sitä on sellaisen henkilön vaikea etsiä, jolle asia on uusi. Musiikin harrastaminen on vasta viime vuosina kasvattanut suosiota pienten lasten vanhempien keskuudessa, joten heille pitäisi tarjota tietoa ehkä vielä aktiivisemmin. Hyvä tutustumismahdollisuus muskariin voisi olla esimerkiksi avointen ovien päivät (Forssan musiikkiopiston muskarissa oli keväällä 2011 avoimet ovet), konsertit tai tiedon vieminen ehkä jopa päiväkotiin asti. Toisinaan tieto pitää viedä sinne, missä ihmiset ovat, pelkkä ilmoitus esimerkiksi lehdessä ei välttämättä riitä.

6.1.2 Vanhempien toiveet

Kyselyyn vastanneista vanhemmista 38 halusi enemmän musiikkiin painottunutta toimintaa omalle asuinseudulleen. Tämä voi johtua monestakin syystä: siitä, että vanhemmat arvostavat musiikkia ja musiikillista toimintaa, tai siitä, että he arvelevat musiikillisen toiminnan olevan hyödyksi lapsilleen. En kuitenkaan kysynyt, miksi he toivoivat sitä. Mutta jos vanhemmat eivät arvostaisi musiikkia, he eivät olisi kiinnostuneita toiminnan lisäämisestä.

6.1.3 Lasten suhde musiikkileikkikouluun

Kyselyn ajankohtana vastaajien lapsista vain 7 oli muskarissa. Vastaajista 29 olisi kiinnostunut tutustumaan tai viemään lapsensa muskariin. Moni oli kirjoittanut lastensa ennen olleen muskarissa, mutta monesta syystä harrastus oli loppunut. Muutama maininta oli siitä, että muskari kestää liian kauan.

”Musiikkileikkikoulussa ei ollut enää vapaita paikkoja jäljellä, joten lapseni eivät päässeet toimintaan mukaan. Olen kuullut, että muskari kestää 1½h kerralla, liian pitkä aika 4 - vuotiaalle.”

”Kokemuksia on kahdesta ohjaajasta. Ohjaajalla erittäin suuri rooli siinä viihtyvätkö lapset.”

”Aikataulujen puolesta oli hankala mennä, eli muskari jäi kesken Forsassa.”

”Ei varsinaisesti ole sen tutumpaa. Mutta ainakin tyttömme mielellään sinne menee ja intoa täynnä tulee taas pois. Mutta esim. kansalaisopiston piireihin nähden on hirmu kallista!”

”Toiminta oli mielestäni hyvää. Lapsi ei kuitenkaan halunnut jatkaa kun paikka ja ohjaaja vaihtuivat.”

Mielestäni lasten kannalta paras aika olisi perheryhmillä 45 minuuttia, 3–5-vuotiaiden leikkiryhmillä 45 minuuttia ja 5–6-vuotiaiden soitinryhmillä 60 minuuttia. Yli tunnin tuokiot esimerkiksi 4-vuotiailla koettelevat jo heidän keskittymiskykyään. Muskaritoiminta oli kuitenkin tuttua monelle, osa lapsista oli kovasti toiminnasta pitänytkin. Maaseutukunnissa harrastuksiin on usein pitkät matkat. Vanhempien vastauksissa korostui ajankohdan lisäksi tuntien sekä ohjaajan pysyvyys. Tutut aikuiset tuovat turvallisuutta pienen lapsen maailmaan, joten lapsi saattaa haluta lopettaa harrastamisen, jos opettaja kesken kaiken vaihtuu. Lapsen etujen mukaista olisi, että ainakin saman lukuvuoden voisi toimia tutun opettajan ryhmässä.

6.1.4 Toiminnan hinnoittelu

Laskin vanhempien arvioimien tuntihintojen keskiarvon, joka oli 5,3 euroa. Jos siitä laskettaisiin lukukausimaksu esimerkiksi syksyille, jossa olisi 13 opetustuntia (+ juhlat), summaksi tulisi 65 euroa. Forssan muskarin lukukausimaksu on 75–90 minuutin tunnista 99 euroa. Tähän suhteutettuna hinta on paljon matalampi. Mutta tuohon keskiarvoon vaikuttaa tietenkin se, että kysyin yhdestä tunnista maksettavaa hintaa, en lukukaudesta. Sovittavissa tietysti olisi se, että toimisiko päiväkodin muskari vain tietyn tuntimäärän, joista maksettaisiin kertamaksu, tai sitten koko vuoden kestävä, jossa olisi määritelty maksut sekä syys- että kevätlukukaudelle. Maksut voidaan pitää pienempinä silloin, jos jokin yhdistys tai vaikka päiväkotiki antaa huokealla hinnalla käyttöön tilat, jossa musiikkitoiminta olisi.

6.1.5 Kiinnostus ulkopuolisen ohjaajan vetämään musiikkitoimintaan

Kyselyyn vastanneista vanhemmista 40 oli kiinnostunut mahdollisuudesta saada ulkopuolisen ohjaajan vetämää musiikkitoimintaa päiväkotiin. Tämä yksi kysymys oli koko opinnäytetyön lähtökohta. En ajatellut, ettei kiinnostusta olisi, mutta tulos siltikin yllätti minut. Jos Tammelan päiväkodit nyt saisivat oman muskarin, sinne olisivat ainakin 40 vastaajan lapset tulossa. Tämähän on jo varsin hyvä määrä, koska jos ei ajatella sitä, kuinka iso ikäjakauma tällä otoksella oli, saataisiin ryhmiä ainakin neljä tai viisi.

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että mielenkiintoa musiikkitoimintaan on, mutta tietoa tarvittaisiin lisää. Moni ei tiedä, mitä musiikkileikkikoulussa tehdään, joten kokeilu päiväkodin yhteydessä voisi olla antoisaa sekä lapsille että vanhemmille. Kaikki, jotka haluaisivat, saisivat kokeilla musiikin harrastamista. Tällaisen toiminnan perustana olisikin se, että voitaisiin ottaa huomioon kaikki halukkaat. Osalla vastaajista ei ollut mahdollista osallistua Forssassa muskariin aikataulujen tai paikkojen rajallisuuden vuoksi. Forssan musiikkiopiston muskariin voivat vapaasti ilmoittautua myös tammelalaiset vanhemmat, ja ryhmät saadaankin useimmiten täy-

teen. Tammelan päiväkotien muskareihin otettaisiin kuitenkin vain päiväkodeissa olevia lapsia.

6.2 Päiväkodin henkilökunnan ajatuksia

Liki kaikki vastaajat olivat kiinnostuneita päiväkodin omasta muskarista, ja myös tilat toiminnan järjestämiseen löytyisivät. Perusrhythmisoinnit löytyvät kaikista päiväkodeista; joissain päiväkodeissa oli myös kanteleita. Kaikki vastaajat olivatkin sitä mieltä, että päiväkodin arkeen voisi kuulua nykyistä enemmän musiikkia. Kysyin henkilökunnan omia toiveita musiikkitoiminnan suhteen, ja sieltä nousi selvästi esille uusien materiaalien tarve. He toivoivat myös laululeikkejä, iloisia kappaleita, joihin saa soittimet mukaan sekä lapsille kokemuksia erityyppisistä musiikinlajeista. Tämän lisäksi yksi vastaaja toivoi koulutusta henkilökunnalle. Päiväkodeille voisi-kin tarjota koulutusta esimerkiksi jostain uudesta musiikkikasvatuksen materiaalista tai tietystä teemasta, vaikka päiväkodin omaan muskariin ei olisikaan mahdollisuutta. Näin esimerkiksi juuri me musiikinopettajat, jotka jatkuvasti etsimme uutta materiaalia ja uusia ideoita, voisimme viedä osaamistamme myös päiväkoteihin. Aina-kin minun mielestäni yksi parhaita puolia musiikinopettajan työssä on juuri se, että saa jakaa muille sitä mitä osaa. Näin saa palautetta omasta osaamisestaan mutta myös juuri siitä, mitä se antaa muille.

Yksi vastaaja oli kirjoittanut kyselylomakkeen alalaitaan kysymyksen, mistä musiikinopetuksen pitäisi alkaa esim. 1–3-vuotiaiden kanssa. Haasteena päiväkodeissa onkin juuri se, että siellä toimitaan monen ikäisten lasten kanssa. Ei välttämättä ole mahdollista järjestää musiikkihetkiä, joissa on vain tietyn ikäiset lapset. Jos ryhmässä on esimerkiksi 2–5-vuotiaita lapsia, on hankalaa ottaa sekä nuoremmat että vanhemmat lapset huomioon toiminnan suunnittelussa. Vanhemmat lapset kyllästyvät helposti, jos tekeminen on heille liian helppoa. Nuoremmat lapset taas hermostuvat, jos eivät pysy isompien perässä. Usein ryhmäkoot ovat isoja, joissain päiväkodeissa musiikkituokiolla voi olla 20 lasta. Musiikkituokio pienemmässä ryhmässä voi olla lapselle jopa elintärkeä rentoutumisen ja itseilmaisun hetki. Pienemmässä ryhmässä lapselle ei muodostu kohtuuttomia oman vuoron odottamisen tunteita, vaan hän

saa osallistua täysipainoisesti omilla ehdoillaan. Suuret ryhmäkoot saattavat aiheuttaa lapselle stressiä. (Chydenus & Hänninen 2009, 46.)

Päiväkodeista löytyisivät tilat, soittimia sekä innostusta. Mutta löytyykö tekijä ja päiväkodin arjesta aikaa? En tarkoita sitä, että päiväkotien pitäisi painottaa toimintansa pelkkään musiikkiin. Lasten kanssa tehdään paljon muutakin tärkeää. Kuitenkaan musiikin merkitystä ei pidä väheksyä. Jo yksi laadukas musiikkihetki viikossa voi kantaa pitkällä tähtäimellä paljon hyvää hedelmää. Tärkeintä toiminnassa on säännöllisyys ja pysyvyys.

Kodin ohella päiväkotiki on lapsen keskeisin musiikillinen ympäristö varhaisiän kasvuvuosien ajan (Karppinen, Puurula & Ruokonen 2000, 73). Päiväkodin työntekijöillä on näin ollen keskeinen osa lasten musiikkikasvatuksessa. Päiväkodeissa on kuitenkin paljon tekemistä, joten päivittäinen musiikkihetki ei välttämättä voi olla kovin pitkä. Päiväkodin työntekijöillä on tietoa lasten yleisestä kehityksestä, mutta jotta musiikkikasvatus vastaisi eri-ikäisten lasten tarpeita, tulisi tuntee tähän yleiseen kehitystasoon liittyvä musiikillinen kehitys (Hongisto-Åberg ym. 2001, 9). Parhaiten tähän tutustuu kokemuksen kautta opettaessa eri-ikäisiä musiikkiryhmiä.

6.3 Haastattelututkimus

Haastattelin Lahden ammattikorkeakoulun musiikinalan aikuisopiskelijaa, jolla on neljä muskariryhmää päiväkodeissa. Näin sain käytännön tietoa hänen kokemuksistaan, siitä millaista tuo työ on, sekä mitä henkilökunta toiminnasta ajattelee. Haastateltava on itse aiemmalta koulutukseltaan lastentarhanopettaja, joten toimintaympäristö on hänelle tuttu. Tästä hän on jatkanut opintojaan muskariopettajaksi. Haastateltava on tottunut työskentelemään osittain meluisassakin ympäristössä, koska päiväkodissa tapahtuu joka puolella erilaisia asioita. Edellinen toiminnan vetäjä samassa päiväkodissa ei pitänyt ympäristöstä juuri metelin takia.

Päiväkodissa, jossa haastateltava vetää ryhmiä, on toiminut muskari jo pidemmän aikaa, joten se tavallaan kuuluu päiväkodin arkeen. Yksi haaste onkin se, että lap-

set eivät välttämättä tee eroa muskarin ja päiväkodin muun toiminnan kesken. Iso merkitys on sillä, etteivät vanhemmat aina valmistele heitä muskaripäivään. Levottomuutta esiintyykin toisinaan enemmän kuin iltaryhmissä.

Haastateltava työskentelee eri toimipisteissä, joten hän kuljettaa mukanaan aina paljon eri soittimia sekä muita materiaaleja. Vaikka päiväkodeistakin löytyisi välineitä, niitä ei aina ehdi lähteä etsimään. Soittimia tosin päiväkodista löytyi hyvin. Osa oli hankittu aikaisemmin toimineelle lapsikuorolle, ja niistä on tällä hetkellä päiväkodin muskarille iso etu.

Päiväkodin henkilökunta suhtautuu myönteisesti haastateltavan vetämään muskari-toimintaan, koska toiminta on jo vakiintunut. Haastateltavan mukaan paljon riippuu päiväkodin johtajasta sekä hänen asenteestaan toimintaa kohtaan. Haastateltavalle päiväkodin johtaja oli tuttu ja innostunut tekemään yhteistyötä vielä nykyistäkin enemmän muskarin ja päiväkodin välillä. Tavoitteena olisi, että tunneilla voisi olla aina joku henkilökunnasta paikalla, jotta he näkisivät mitä muskarissa tehdään ja voisivat itsekin viedä kokemuksen kautta musiikkitoimintaa omiin tuokiohinsa päiväkotipäivän aikana. Käytännössä tämä ei kuitenkaan aina onnistu, koska henkilökuntaa on rajallisesti ja monia tarvitaan muiden lasten kanssa. Henkilökunta on kuitenkin yhteistyöhaluista, ja osa saattaa olla helpottunutkin siitä, että joku vetää lasten musiikkitoiminnan, varsinkin jos itse ei satu olemaan niin sanottu musiikki-ihminen.

Eroaako sitten päiväkodin oma musiikkitoiminta juuri esimerkiksi musiikinvarhaiskasvattajien tarjoamasta musiikista? Lastentarhanopettajan kokemuksellaan hän oli sitä mieltä, että eroaa. Päiväkodeissa on useimmiten paljon musiikkia, mutta laulut ovat monimutkaisia sekä melodisesti että rytmisesti. Muskarissa laulut ovat yksinkertaisia, ja suunnittelu tehdään aina lasten oman musiikillisen tason mukaan.

Muskarinopettajan työssä ei hänen mukaansa ole suurempia eroja, olivatpa ryhmät sitten päiväkodeissa tai musiikkiopistolla. Perusasiat ovat samat, oli kohderyhmä mikä tahansa. Toimintatavat ja tavoitteet voivat kyllä vaihdella. Haastateltavan mukaan työ on kokeilemisen arvoista, jos siihen vain tulee mahdollisuus.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTAA

Tämän tutkimuksen tulokset voidaan kiteyttää seuraavanlaisesti: tarvittaisiin lisää musiikkitoimintaa lapsille sekä lapsille ja vanhemmille yhdessä. Musiikin ei tarvitse olla monimutkaista ja hienoa, kunhan sitä olisi nykyistä enemmän. Musiikkihetkissä yhdessä koetut ilon ja mielihyvän kokemukset ovat merkittäviä arvoja lapsen kehitykselle ja kasvulle (Karppinen ym. 2000, 73), joten pieniäkään musiikkihetkiä ei pidä aliarvioida. Hienoa olisi, jos vanhemmatkin pääsisivät mukaan katsomaan, mistä on kyse. Jotta musiikkitoiminnan lisääminen palvelisi mahdollisimman monia kuntalaisia, olisi hyvä, jos se tavoittaisi lasten kanssa kotona olevat vanhemmat. Esimerkiksi jos olisi mahdollisuus järjestää lasten muskariryhmien lisäksi perhe-ryhmiä. Silloin 0–2-vuotiaat saisivat olla toiminnassa mukana oman vanhempansa kanssa.

Tämä työ antoi minulle keinoja miettiä tulevaa työllistymistäni. Kaikkein mukavinta itselleni olisi saada vakituinen paikka esimerkiksi joltain opistolta, jossa voisi rauhassa tutustua uuteen työ- ja elämänmuotoon. Tämä on kuitenkin harvalla mahdollista, koska alallamme on kyllä töitä tuntiopettajana, mutta vakituiset virat ovat harvassa. Tässä onkin etuna se, että voi toimia monenlaisten ryhmien sekä toimintamuotojen parissa, joihin koulumme monipuoliset harjoittelujaksot antavat valmiudet.

Karppinen ym. (2000) tuovat esille sen, miten musiikkikasvatus on tärkeällä sijalla lapsen tasapainoisessa ja kokonaisvaltaisessa kasvussa. Aikuisella on tärkeä sija lapsen musiikkikasvatuksessa, varsinkin kun puhutaan alle 3-vuotiaista. Musiikkia ei ainakaan voi olla liikaa, varsinkin kun sitä nykyään koitetaan monesti vähentää muiden taideaineiden ohella jo vanhemmiltakin lapsilta. Musiikki kehittää lasta kokonaisvaltaisesti, niin kognitiivisia, sosioemotionaalisia kuin psykomotorisia valmiuksia. (Karppinen ym. 2000.) Musiikki on ilon tuottaja ja oppimisen väline.

Metropolia- ammattikorkeakoulussa Heidi Chydenius ja Annette Hänninen ovat vuonna 2009 tutkineet opinnäytetyössään samaa aihetta kuin minä. Heidän työnsä nimi on ”Musiikki kasvattaa elämään – varhaisiän musiikkikasvattaja päiväkodis-

sa”. Työssään Chydenius ja Hänninen ovat perehtyneet päiväkotien musiikkikasvatukseen ja sen mahdollisuuksiin. Heidän tavoitteenaan oli perustella sitä, minkä vuoksi ammattitaitoisen musiikkikasvattajan tulisi olla vastuussa päiväkotien musiikkikasvatuksesta. Chydenius ja Hänninen tulivat työssään siihen johtopäätökseen, että päiväkodeissa järjestetyn ammattitaitoisen musiikkitoiminnan merkitys lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen kannalta on suuri. Lisäksi he toivat esille, että yhteistyö eri tahojen välillä, muun muassa kaupunkien ja kuntien päivähoidon ja musiikkiopistojen kesken, on toiminnan syntyminen kannalta merkittävää. Chydeniuksen ja Hännisen tavoin haluan osaltani rohkaista kokeilemaan musiikkitoiminnan lisäämistä päiväkodeissa.

Muskaritoiminnan vieminen päiväkoteihin tulee varmasti vielä yleistymään tulevaisuudessa. Olisi järkevää viedä pienten lasten harrastustoimintaa sinne, missä he jo ovat: päivähoitopaikkoihin. Musiikkitoiminta voisi sijoittua aamupäivään, jolloin lapset ovat virkeämpiä kuin illalla hoitopäivän jälkeen. Näin lapset saisivat harrastaa jo hoidossa ja pääsisivät päivän jälkeen vanhempiensa kanssa suoraan kotiin. Samalla säästettäisiin myös vanhempien aikaa ja voimia. Silti se vaatisi järjestelyä ja varsinkin kokeilemista. Musiikkitoiminnalle on lisäksi tärkeää vanhempien sitoutuminen. Vaikka harrastaminen tapahtuisi päiväkotipäivän aikana, lasten tukeminen harrastamisessa on tärkeää. Lapset ovat valmiina päiväkodissa, joten heitä ei erikseen tarvitse paikalle kuljettaa, mutta silti vanhemmat voisivat aamulla muistuttaa muskaripäivästä. Toiminta on tärkeää lapselle, jos vanhempi kokee sen tärkeäksi.

Musiikkia voi tarjota lapsille monella tapaa. Parasta lapsille olisi tietysti itse säestetty ja laulettu musiikki. Aina tähän ei kuitenkaan ole mahdollisuutta, koska henkilökunnasta ei löydy välttämättä ketään, joka osaisi säestää, vaikka säestyssoitin löytyisikin. Yksi vastaaja päiväkodin henkilökunnasta toi juuri tämän asian esille.

”Valmistuin lastenhoitajaksi ~30 v. sitten. Silloin last. tarh.open koulutuksessa edellytettiin soittotaitoa (kitara/piano) ja lauluhetket olivat monipuolisia, aina oli yksi joka osasi säestää. Mielestäni päivähoidon taso on tässä mielessä laskenut. Lapset kyllä nauttivat laulamisesta!!”

Nykyisessä lastentarhanopettajakoulutuksen opetussuunnitelmassa ongelmana onkin musiikkituntien vähäisyys. Artikkelissa Musiikkikasvatusta kaikille (2006) Inkeri Ruokonen tuo esille sen, miten niille opiskelijoille, joille musiikin alue on vieras, voi jäädä se tuntu, etteivät musiikin aineenhallinnalliset valmiudet riitä musiikkididaktisten ideoiden toteuttamiseen. Ruokonen on lisäksi huolissaan siitä, että musiikkikasvatus on unohtunut päiväkodeissa. Hänen mukaansa musiikkikasvatus on haastava varhaiskasvatuksen ala, sillä musiikkikasvattajaksi kasvaminen vaatii aikaa. Sen lisäksi se vaatii omaa innostusta ja alan harrastamista. Monella harrastus onkin alkanut jo lapsuudessa tai nuoruudessa. Opettajan omat asenteet vaikuttavat kuitenkin paljon. Innokkuus korvaa monesti taidolliset puutteet, joten innokas opettaja voi sytyttää lapsissa rakkauden musiikkia kohtaan, vaikka omat valmiudet eivät kovin suuret olisikaan. Ruokonen muistuttaa, että juuri lastentarhanopettajien vastuulla on, että kaikki kasvatuksen sisällöt ovat ehetetysti mukana päivähoidon ja esiopetuksen tavoitteissa. (Kempainen 2006, 58.)

Vasta valmistuvana musiikinopettajana kannan myös huolta siitä, onko musiikilla enää tärkeää sijaa useimpien perheiden päivärutiineissa. Musiikki, oli se sitten suunniteltua tai spontaania, on vuorovaikutusta oman lapsen kanssa. Se rakentaa lapsen minuutta, antaa hänelle kokemuksia siitä, että hän on rakastettu ja hänestä huolehditaan. Lapsi tarttuu virikkeisiin, jos hänelle tarjotaan niitä. Lapset ovat spontaaneja toimijoita, joten musiikinkaan ei aina tarvitse olla ohjattua. Musiikki on tärkeällä sijalla lasten tasapainoisessa ja kokonaisvaltaisessa kasvussa, osa kaikkea sitä, mikä rakentaa tasapainoisia nuoria ja aikuisia. Karppinen ym. (2000, 81) sanovatkin tyhjentävästi: ”Anna lapselle musiikkia, ja saat kuulla siitä lapselta myöhemmin.”

Muistan lapsuudestani niitä kesäpäiviä, jolloin lähdimme mansikkamaalle. En niinkään muista, keräsinkö ikinä mitään ja pidinkö edes siitä. Muistan kuitenkin automatkat, jolloin lauloimme äidin kanssa useimmiten kahta laulua, Leijonanmetsästys- ja Muurari-lauluja. Miten rakastinkaan sitä, kun äiti lauloi kanssamme. Halusin aina nuo samat laulut, Leijonanmetsästys oli jännittävä ja Muurari-laulussa oli ihanan surullinen melodia. Mietin, miten äiti saattoi muistaa kaikki sanat Muurari-laulussa, siinä oli niin monta säkeistöä. En muista ala-asteella laulettuja lauluja, muistan kyl-

lä, että siellä laulettiin ja soitettiin, mutta tunnelmia en muista. En muista yläasteella laulettuja lauluja, en oikeastaan edes lukiossa laulettuja. En muista lapsena kuuntelemiani äänitteitä. Nuo pienet hetket lapsuudesta ovat parhaiten muistissa, koska niillä on minulle eniten merkitystä. Tai oikeastaan henkilöllä, jonka kanssa lauloimme, on eniten merkitystä. Se oli oma äiti. Olen kuullut hänen sanovan, ettei osaa laulaa, laulaisi niin mielellään, jos osaisi. Mikä virhe onkaan aikanaan koulussa tehty, kun monelle on sanottu, ettei osaa laulaa. Kenellä on oikeus määritellä jotain niin tärkeää? Tuo yksi lause voi heijastua monelle sukupolvelle. Se vie jotakin tärkeää pois, sellaista, mikä on kaikkien oikeus. Oikeus ilmaista itseään, huutaa maailmalle, että tässä minä olen, laulan jos laulattaa. Vanhempien pitäisi rohkaistua käyttämään tuota ääntä, joka on vanhin tunnettu ääni maailmassa. Mitkään koneellisesti tuotetut äänet eivät voi sitä syrjäyttää, varsinkaan, kun puhutaan musiikista ja laulamisesta.

Lapsi rakastaa sitä, että vanhempi toimii hänen kanssaan, oli se sitten musiikkitoimintaa tai muuta yhteistä tekemistä, mikä taas viestittää sitä, että häntä rakastetaan. Yhteisen taipaleen musiikin parissa voi aloittaa vauvasta, esimerkiksi vauvamuskarista, josta matka jatkuu lapsen itsenäistyessä musiikkileikkiryhmiin ja ehkä sitä kautta vielä instrumenttiharrastuksen pariin. Musiikilla on tärkeä sija monen ihmisen elämässä, myös pienten lasten elämässä. Se on lapsille kulttuuria, oppimista, vuorovaikutusta tärkeiden ystävien ja aikuisten kesken, elämyksiä sekä tärkeitä onnistumisen ja ilon kokemuksia. Aikaisemmin opinnäytetyössäni toin esille sen, miten lapset nauttivat rutiineista ja tutuista asioista. Päiväkodin oma muskari olisi-kin musiikkikasvatuksellisenä lisänä päiväkodin arjessa, lapsille tutussa ilmapiirissä, tuttujen hoitajien keskellä.

Vaikka itse en ole lapsena ollut muskarissa, rakkaimmat muistoni lapsuudesta liittyvät silti juuri musiikkiin. Muistoni liittyvät oman äitini laulamiseen, jota olisin voinut kuunnella kaikki kulkemamme automatkat. Olen onnellinen niistä muistoista, joita minulla on, koska niihin liittyy aivan erityinen tunne. Sitä ei oikeastaan voi edes sanoa kuvailla. Jotakin niin syvää, henkilökohtaista, arvokasta, joka peittoaa menneen tullen tämän maailman aineelliset rikkaudet. Henkinen rikkaus on se, mikä

meitä kantaa elämässä eteenpäin. Siihen liittyvät ne pienet hetket lapsuudesta, sieltä mistä alkoi minun kasvuni tähän, missä olen nyt.

LÄHTEET

Ahola, A. & Nikulainen, J. 2010. Aika laulaa lapsen kanssa. Polkuja lastenmusiikin historiassa. Helsinki: WSOY.

Alho, E., Hautsalo, H. & Perkiö, S. 2000. Vauvojen laulun aika. Porvoo: WSOY.

Chydenius, H. & Hänninen, A. 2009. Musiikki kasvattaa elämään. Varhaisiän musiikinopettaja päiväkodissa. Opinnäytetyö. Metropolia-ammattikorkeakoulu.

Hongisto-Åberg, M., Linderberg-Piiroinen, A, & Mäkinen, L. 2001. Musiikki varhaiskasvatuksessa. Tampere: Tammer-paino.

Heikkinen, K. 9/2006. Ihminen on taituri jo syntyessään. Tiede-lehti. [viitattu 7.4.2011]. Saatavissa:

http://www.tiede.fi/artikkeli/643/ihminen_on_taituri_jo_syntyessaan

Huotilainen, M. 2004. Sikiöaikainen oppiminen valmistaa tien syntymänjälkeiseen elämään. Tieteessä tapahtuu 2004/4, 14–16.

Kaasinen, S. 2008. Nuku, nuku lapseni. Helsinki: Kirjapaja.

Karlsson, L. 2011. Kerrottu – kirjoitetun ja puhutun kohtauspaikka – Näkökulmia lastenkulttuuriin. [viitattu 23.3.2011]. Saatavissa:

<http://www.edu.helsinki.fi/lapsetkertovat/lapset/Julkaisut/ARTIKKELIT/LastenkulttuuriLiisa.htm>

Karppinen, S., Puurula, A. & Ruokonen, I. 2000. Elämysten alkupoluilla. Tampere: Tammer-Paino.

Kempainen, E. 2006. Musiikkikasvatusta kaikille. Lastentarha 2006/1, 57–58.

Krokfors, M. 2010. Musiikkipedagogit lastenmusiikin tekijöinä. Teoksessa: Ahola, A. & Nikulainen, J. Aika laulaa lapsen kanssa. Polkuja lastenmusiikin historiassa. Helsinki: WSOY.

Leppänen, T, 2010. Vallatonta musiikkia. Lastenmusiikkikulttuuri 2000- luvun Suomessa. Tallinna: Tallinna Raamatutrükikoda.

Morris, D, 1998. Mikä vauvaa naurattaa. Helsinki: WSOY.

Ollaranta, R. & Simojoki, M. 1989. Laulan lasten lailla. Keuruu: Otava.

Ruokonen, I., Rusanen, S. & Välimäki, A-L. 2009. Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Yliopistopaino.

Sinkkonen, J, 2003, Leikkiä vakavilla asioilla. Vantaa: WSOY.

Tammelan kunnan esiopetussuunnitelma [viitattu 14.3.2011]. Saatavissa:

<http://www.tammela.fi/attachments/petu/esiops2009.pdf>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet [viitattu 14.3.2011]. Saatavissa: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/7eef5448-e8a3-4887-ab97-19719ea74066>

Teräslahti, L. 2005. Musiikin arkivaatteet. Musiikista ja sen esteistä päivähoiton arjessa. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Joutsenon koulutusyksikkö. [viitattu 13.4.2011]. Saatavissa: <http://www.soivahoiva.fi/Opinnayt.pdf>

Varhaisiän musiikkikasvattajat ry:n verkkosivut [viitattu 24.3.2011]. Saatavissa:

<http://www.vamory.org/musiikkileikkikoulut.php>

Varhaisiän musiikkikasvattajat ry:n esite. 2011.

LIITTEET:

Kysely vanhemmille

1. Minkä ikäisiä lapsia teillä on päiväkodissa?

0- 3 3- 5 5- 6

2. Oletteko tietoisia Forssan kaupungin/ Tammelan kunnan tarjoamista mahdollisuuksista harrastaa musiikkia?

Kyllä En

3. Haluaisitteko enemmän tietoa tarjotuista mahdollisuuksista?

Kyllä En

4. Haluaisitteko enemmän musiikkiin painottunutta toimintaa omalle asuinseudullenne (lapsia ajatellen)?

Kyllä En

5. Ovatko omat lapsenne musiikkileikkikoulussa?

Kyllä Ei

6. Onko musiikkileikkikoulun toiminta tuttua?

Kyllä Ei

Jos on tuttua, mitä ajattelette toiminnasta/ pitävätkö lapsenne siitä?

Jos ei ole tuttua, olisiko kiinnostusta tutustua/ viedä lapset musiikkileikkikouluun?

Kyllä Ei

7. Paljonko olisitte valmiita maksamaan 30–45 min. tunnista? _____

8. Rastita seuraavista kiinnostuksenne mukaan:

Löytyisikö kiinnostusta, jos oman alueenne päiväkotijärjestäisi mahdollisuuden saada ulkopuolisen ohjaajan vetämää musiikkitoimintaa lapsille? (vanhempien aikaa sekä lasten voimia säästäen).

Olisitteko kiinnostuneita viemään lapsianne yksityiseen musiikkileikkikouluun?

Kiinnostaisiko erityislapsille suunnattu musiikkitoiminta?

Löytyisikö kiinnostusta erilliseen soitinopetukseen, esim. kantele/ piano/ kitara?
(Olisiko joku mainituista soittimista: _____)

Kiitos vastauksistanne!

Tutkin opinnäytetyössäni sitä, että olisiko tulevaisuudessa kiinnostusta tehdä yhteistyötä päiväkotien ja musiikkileikkikoulujen välillä Tammelassa. Ideana tällaisessa toiminnassa on lasten voimien, sekä vanhempien ajan säästäminen, kun lapsia ei tarvitsisi päiväkodin jälkeen enää erikseen kuljettaa harrastuksiin. Samalla kaikki musiikista kiinnostuneet lapset pääsisivät kokeilemaan miltä harrastaminen tuntuisi.

Kysely päiväkodin henkilökunnalle

1. Olisitko kiinnostuneita järjestämään mahdollisuuden erilliseen, päiväkodin ”omaan” musiikkileikkikouluun, jos löytyisi ohjaaja sekä kiinnostusta vanhempien puolelta?

Kyllä Ei

2. Löytyisikö päiväkodistanne tiloja tällaiselle toiminnalle?

Kyllä Ei

3. Löytyisikö musiikkitoiminnalle päiväkodistanne välineitä?

Kyllä Ei

Jos löytyy, onko jotain seuraavista:

Marakasseja Rytmikapuloita Triangeleja

Rumpuja

Piano Kitara Kantele Erilaisia nuottikirjoja/ cd:tä

3. Voisiko mielestänne päiväkodin arkeen kuulua nykyistäkin enemmän musiikkia?

Kyllä Ei

Jos voisi, millaista:

Musiikkitoivomuksianne:

Kiitos vastauksistanne!

Haastattelu kysymyksiä:

1. Miten päädyit tekemään työtä päiväkodin kanssa? Kysyitkö itse, kysyttiinkö sinua?
2. Onko työ itsellesi mielekästä? Pidätkö siitä?

Lasten vanhemmat

1. Ovatko vanhemmat valmiita maksamaan toiminnasta?
2. Mitä vanhemmat yleensä ajattelevat toiminnasta?
3. Miten yhteistyö sujuu akselilla vanhemmat - päiväkotitoiminnan vetäjä (haastateltava)?

Lapset

1. Ovatko lapset innostuneita toiminnasta?
2. Kokevatko lapset toiminnan erillisenä päiväkodista?
3. Oletko lasten kanssa yksin?
4. Eroavatko päiväkodin lapset muskariin tuotavista lapsista?
5. Mitä ajattelet: Onko pk lapsia joilla on kiinnostusta + taipumusta musiikkiin, mutta eivät käy/saa opetusta?

Päiväkodin henkilökunta

1. Miten henkilökunta suhtautuu toimintaan?
2. Kokeeko henkilökunta toiminnan tarpeelliseksi, vai ajatellaanko että päiväkodin tarjoama musiikki riittää?
3. Löytyykö päiväkodista tiloja/ välineitä?

Muuta, yleistä huomioitavaa:

1. Kuinka raskasta toiminta on tekijälle?
2. Mitä seikkoja tulee ottaa huomioon työn onnistumiseksi?
3. Miten musiikkileikkikoulun tarjoama musiikki eroaa päiväkodin tarjoamasta? Eroaako se?
4. Pidätkö pelkkiä leikkiryhmiä, onko soitinryhmiä?
5. Oletko oppinut jotakin uutta tekemällä yhteistyötä päiväkotien kanssa?
6. Oletko saanut palautetta henkilökunnalta/ vanhemmilta työstäsi? Jos olet, millaista?